

Ametiühendusline kuutiri

~~5539~~ Ilmus kord kuus.

Toimetuse ning talituse aadress: Wiru tän. 16, krt. 2, Tallinnas.
Wastuwõtmine igal lehkpädalal ja reedel kella 6—7 õhtul.

Nr. 1

Märts-aprill 1923. a.

Nr. 1

Töölised, teenijad, ametnikud koonduge oma kutseühistustesse, sest ainult ühendatult oleme meie jõud!

Töölisi killustaw parteipoliitika ametiühistustest välja!

Saagu ametiühistused wõitluswõimulisteks organisatsioonideks!

Töölised — asuge oma elujärje parandamisele!

Meie palgatöölise elujärg on raske.

Palkade kõrgendust ei ole juba 2 aasta kestel olnud, tähtsamate toiduainete wäljawedu tõstab aga liha ja raswaainete hindu, neid töötawatele kihtidele täiesti kättesaamatuks tehes.

Nii maksis Tallinna turul:

	fewadel 1922	fewadel 1923	tõus prots.
loomaliha	15	35	133,3%
sea pek	32	60	87,5%
wõi	75	125	66,6%

Esimese järgu õppinud töölised teeniwad aga ainult 200 marga ümber päewas, s. o. 5000 marga ümber kuus! Suur hulk töölisi saab veel palju wäiksemaid palkasid, eriti naistöölised, kes 75 kuni 115 m. päewas teeniwad!

Suurest riigiteenijate pereest teenib 81,6% alla elatis-alammäära, keskelt läbi 5465 m. kuus!

Enam ja omawalitsusasutustes ei ole palgad paremad.

Need palgad ei wõimalda korralikku ihukatet ning jalaõu, nad ei wõimalda perekonnale korralikult kõhtugi täis süüa — need on **nälja palgad.**

Tööpäewa pikkuse asjus on tööandjad samuti pealetungimisele asunud. 5. üleriikline tööstusettewõtjate kongress wõttis vastu ühel häälel resolutsiooni: pikendada tööpäewa 8 tunnini 9 tunnini!

Teiselt poolt kirjutas härra minister Spzberg ette posti-telegraafi peawalitsusele nii töid korraldada, et posti-telegraafi teenijate tööpäew saaks pikendatud 1½ tunni wõrra, endise 6½ tunnilise tööpäewa asemel 8 tundi tööd päewas!

Muud tööttingimised wabrikutes ja töökohades ei ole paremad. Umbkeelsed juhatajad, kes sellepärast endiseid. miluniud töölisi wabrikuteft tagandawad, et nad wõõraft keelt ei oska, toores ümberkäimine, terwiswastased tööttingimised jne.

Kõik see näitab, et Eesti tööline ennaft veel jõuks koondanud ei ole. kes oma kasusid kaitsta suudaks, et ta nõrk ja killustatud on ja et ettemõtjad sellepärast temaga ei rehkenda.

Ja kiratsemas ja kommunistilise kildkonna rappa on uppumas meie ametiühistused.

Raiad töölise hulgas on loitud ning ükskõiksed oma kutseühistuste wastu ja selle tagajärjel on töölise majanduslise wõitluse organisatsioonid — ametiühistused — muutunud ühe erakonna poliitilise wehklemise seljataguseks ning katjelawaks.

Mis on aga selle tagajärg?

Tagajärg on, et suurend töölise hulgas, kes kommunisti ei tunnusta, kes selle poliitilise woolu poolehoidjad ei ole, ametiühistustest eemale jääwad ja seega ka palgawõitlusele toeks ei ole. Piikumine saab killustatud, kuwab wäikseks ning jõuetuks. Selle all aga kannatab kõgu töölise klass. See killustus wõ-

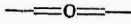
tab võimu ja jõu terwelt liikumisel, teeb meid mängufanniks ettevõtjate käes.

Meie kuulme küll käremaid sõnade valin-
guid kommunistlikest tegelastelt ametiühijus-
tes ja tehastes — meie ei näe neil sõnadel aga
mingit tagajärge. Just vastuolka! Ettevõt-
jad kajutavad asjaolu, et ametiühijuste eesot-
tas kommunistid on selleks, et igat tööliste kat-
set, oma elujärge parandada, tembelada po-
liitiliseks liitumiseks ning riigipöördeks!

Ja ettevõtjad on rahul — tööliised on kil-
lustatud „ühise väerüna“ nimel, on nõrgad,
nende mõjuvaim sõjariist majanduslikes mõr-
luses — ametiühijused — on kajutaks teg-
tud.

See ei tohi enam nii edasi kesta! Laiad
tööliste hulgad koonduge oma ametiühijus-
tesse!

Tõrjume välja ametiühijustest parteilise
kildkonna poliitika! Teeme ametiühijused sel-
leks, mis nad olema peavad, mõjuvaks waja-
rats, mis meile paremat elujärge ka praeguste
olude juures tagama peab. Kõik seltsimehed
palgatööliised ametiühijustesse!!

Ülewaade ülemaalse ametiühijuste korral- dava kongressi töödest.

Mii kui teada lahkus 27. nov. 1922. a.
ärapeetud 2. ülemaalsest tööliste ühijuste
kongressilt osa saadikuid ja jätkas tegevust
ülemaalse korraldava kongressi nime all. Lah-
kumise põhjustest ja muust siin mõni rida.

Ennem 2. ülemaalse tööliste üh. kongr.
avamiist selgus, et mandaatide väljasaandmise
juures mitte küllalt diglaselt ei talitata ja ühe
osa saadikute kohta teist mõõdupuud tarvitud
on kui teiste kohta.

See tekitas kahtlust, kas kokkukutsujad (kom-
munistid) mitte meelega kongressi koosseisu
meelsust soovitud sihis ei korralda. Üks näi-
tus. Kutsuti tööliste ametiühijusi teatud ar-
vu liikmetega, mitte liite, kuna täieõigusliste
liikmetearte said ja tunnistati pärast m.-k. õi-
geks: liidud, kooperatiivid, kõikfugu organisat-
sioonid, sektioonid j. n. e. Et selles selgusele
jõuda nõudis osa saadikuid oma esitajale ühte
kohta mandaatkomisjonis, kus 5 liiget oli,
mis aga maha hääletati. See nõudmine oli
nii arusaadav ja mõõdukas, et tema tagasi-
lükamine ainult kinnitas tekinud kahtlused ja
sundis neid saadikuid kongressilt lahkuma, kes
mitte ei tahtnud ega tohtinud lasta enda o-
wõtmist kongressilt ära tarvitada septsus-
tele, mis kartsid erapooletut filma. Lah-
kunud saadikud otustasid mitte latali min-
na, waid koguda kontoritööliste kutseühijuse

ruumidesse koosolekule. Seal otustati ühel
häälel: et 2. ülemaalsest töölisteühijuste kong-
ressilt j. a. 27. nov. lahkunud kutseorganisat-
sioonide saadikute koosolek tunnustab ennast
ülemaalseks kutseorganisatsioonide kokkukutsu-
mist korraldavaks kongressiks, teiseks,

walida kolmeliikeline komisjon, kes
väljatöötaks „Walwajast“ lahkunute protesti
resolutsiooni, mis ka peale mõnda waitsemat
muudatust järgmisel kuul ühel häälel vastu
wõeti:

Teiselt ülemaalsest töölisteühijuste kong-
ressilt 1922, 27. novembril lahkunud kutse-
organisatsioonide saadikute protest ja teada-
anne,

1) Et teise ülemaalse töölisteühijuste kong-
ressi korraldajad mitte kõigile, isegi suurema-
tele kutseühijustele kutseid kongressile ei saat-
nud, näit.: wallasekretääride liidule, Tallinna
kontori- ja kantselei teenijate kutseühijusele
j. n. e.,

2) et korraldajad kongressi aja määramise
suure ühijuste soome ja seisukohti arwesse ei
wõtnud, mille tõttu mitmed suured kutseühij-
used kongressile oma esitajaid sugugi saata ei
saanud, näit., raudteelased, õpetajate organi-
satsioonid jne., olgugi, et paluti kongressi kok-
kukutsumist natuke edasilükata;

3) et korraldajad määrasid kongressi töö-
päewade peale, isegi mitte pühapäewa hulka
wõttes, mille tõttu maotööliste organisat-
sioonid ja teised waitsemad ühijused. kel jõudu ei
olnud kaotatud tööpäewi oma esitajatele ta-
suda, kongressil peaaegu puudusid, ehk sunni-
tud olid end esitada lastma korraldajate poolt
kaudfelt peale surutud kandidaatide kaudu;

4) et korraldajad saadikuid kongressile las-
tes ebadiglaselt talitajid, näit., saadikutele, kel
juba walijatearwu järele seks õigust ei olnud,
hääleõigusliste liigete tunnistused välja and-
sid, ja et korraldajad neile ettepanud nõud-
mise peale keeldusid teatamast, kuitwalju riisu-
guseid walemandaate välja oli antud;

5) et kõigist eeltoodust osa kongressi liik-
meid järeldada wõis, et siin korraldajad sihili-
kult osa töölisteklassist kongressilt eemaldada
tahtsid, kongressile kitsa kildkonnapoliitika ilma
andmise otstarbel, siis oli ülalnimetud osa
kongressiliikmeid õigustatud nõudma oma
seast wähemalt ühegi esitaja läbiwõimist man-
daatkomisjonis. Kuid kongressil eelpooltä-
hendatud abinõudega saawatud enamust, kar-
tes wõltsitud mandaatide awalikustulemist,
kufutas ligikaudu 140 häälega 64 vastu teise
rühma kandidaadid kõik läbi.

Kõike seda arwesse wõttes ei saanud 27
organisatsiooni esitajad, 73 saadikut seda kong-
ressi lugeda Eesti töölisteklassi õigustatud esi-
tajaks ja tema poolt vastuwõetatuid seis-
-

kohti Eesti töölisklassi seisukohtadeks ning lahkusid protesteerides kongressilt. Lahkunud 73 saadikut jätkawad korraldawat kongressi, et kogu kutsuda ülemaalist kutseühenduslist kongressi, millest osa saaks võtta kõik organiseeritud töölised ja mis avaldaks Eesti töölisklassi tõsiseid nõudmisi ja soome ning waba oleks korraldustes hirmides pealesurutud mõjudest.

„Walwajaft“ lahkunud kutseorganisatsioonide arwu 27 kohta seletatakse, et siin on organisatsioonideks loetud ka kohalik. osak., nagu seda moodust tarwitati kongressi korraldajate poolt ning nagu selle waatlemise wiisi järgi „Walwajas“ esinesid ka termituste ütlejad nende organisatsioonide poolt, kes „Walwajasse“ jäid.

Päewakorda wõeti järgmised küsimused:

- 1) Ametiühenduste organiseerimise küsimus.
- 2) Töölise kultuurilised organisatsioonid.
- 3) Töölise kooperatiiviline liikumine.
- 4) Organiseerimise küsimus ja mitmesugused küsimused.

Esimese päewakorra punkti kohta kannab ette referaadi M. Rei. Referaadile järgnevatel läbirääkimistel rõhutawad kõik kõnelejad ametiühendusliku liikumise tähtsust, ning õige ja otstarbekohase korralduse wajadust, kus juures hoiatusena ettekuakse kommunistide taktikat, mis ametiühendused poliitilise partei osakonna seisukorda on pannud ja sellega laiemad töölise hulga organisatsioonist eemale tõrjunud. Sellest tuleb, et wiimased jõuetud on oma liigete kaude eest wäljaastuma, mida tõendawad wiimased äpardanud streigid jne. Alwadaft arwamist, et rahwuswaheline ametiühendus liit Amsterdamiis töörahwa organiseerimisel õigemalt rada käib ja Eesti palga töölistel ning ametnikkel tuleks nende põhimõtete järele tegutseda.

Teiseks päewakorra punktis töölise kultuuriliste organisatsioonide kohta kannab referaadi ette M. Martna, tutvustades saadikuid sarnaste korraldustega teistes riikides ja soowitades muu hulgas Eesti töölise kultuuriliste ülesannete täitmiseks tarwiminevate summade soetamiseks pöörata nõudmisega tööhooletande ministri poole, et endised gilbede warandused, mis koguti töölise tööstuse ja muuks sarnaseks otstarbeks, ning nüüd ministeeriumi walitseda, üle antakse töölise organisatsioonidele. Kultuuriliste ja hariduslike organisatsioonide tähtsus sunnib paljuid saadikuid, iseäranis maalt ja kaugematest linnadest, nii kui Wõrust sõna wõtma. Läbirääkimised on elawad ja huvitawad.

Et karta on, et osa saadikuid ära sõidab ja kuna organiseerimise küsimuse põhijoonte läbi-

harutamine pikemaid läbirääkimisi esile toob, jäetakse kolmas päewakorra punkt töölise kooperatiiviline liikumine wälja, kuna arwulata otjustakse M. A. Schulbachi, kes on soowi avaldanud refereerida küsimust „ametiühendusliku liikumise taktika“. Referent leiab, et ametiühendustel tuleks ainult majanduslike hirmude kaitseks tegutseda ja poliitikas kaasa rääkida ainult suurtel ja otjustawatel filmapildudel.

Komisjoni ettepanekul, kellele kohuseks tehti, kõigi kolme referaadi puhul avaldatud läbirääkimistel avaldatud saadikute mõtteid filmas pidades resolutsiooni kogu seada. Wõetakse vastu järgmised seisukohad:

M. Rei ja M. Schulbachi referaatide kohta.

Resolutsioon ametiühendusliku organiseerimise kohta.

Korraldaw kongress konstateerib sügawa kahjatusega, et ametiühenduslik liikumine Eestis wiimastel aastatel ei ole mitte edenenud, waid aina tagurpidi läinud. Ühenduste liigete arw jääb aast-aastalt vähemaks, laiemad töölise hulgad jääwad ifka enam ametiühendustest eemale ja ametiühendused kuuwamad ifka enam kokku. Selle kuuwastawa nähtuse wa-põhjuseks on kahtlemata see ränk majanduslik seisukord, see ennenägemata tööstuse kriis tööpuidusega, mille all praegu kõia maade töötawad rahwahulgad ägawad, ja mille ellukutujaks ja süüdlaseks on hiljuti läbielatud werine ilmakoeda. E. wabar. ei ole sellest üld. majanduslikust kriisist mitte puutumata jäänud, waid on teda weel raskemal kujul tunda saanud, sest et temal peale maailma sõja weel läbi tuli elada ligi poolteiseaastane sõda Nõukoode Wenenemaaga, kes tahtis ifseiswaks saanud Eesti wabariiki wäqinawdselt tule ja mõõgaga, uues-ti oma mõimu alla heita, rahwaste enese-määramise põhimõtet jalge alla tallates. Ennenägemata majanduslik kitsikus elukallidusega ja tööpuidusega walitseb ka Eestis, kuid teiste maade ametiühendusliku liikumise ajalooft on meile teada, et ametiühenduslik liikumine jõudfasti edeneb, nina hooau mõtab tööstuse difkeaaadel, kuna tööstuse kriiside ja tööpuiduse ajaajärudel mitte nii jõudfasti ei edene, waid saanedasti koani tagurpidi minema fi-bub. Nii ei ole mitte imeks panna, et noored Eesti ametiühendused, kessel weel mitte aastakümnete pikkust ajalugu selja taqa ei ole, noau teistes maades luau on, praeguse aja raskete ning ebasoodsate olude juures, on tagurpidi läinud.

Kuid ifheks põhjuseks miks ametiühenduslik liikumine on Eestis wäqjafaitu teinud, peab wastuwahtlemataft tunnistama seda asjaolu,

et teataw oša meie ametiühisustest on kõrwale kalburatud neist põhimõtetest, mis Lääne-Euroopa töölaliste liikumises juba ammuft saadik on ära proowitud ja kümnete miljonite ametiühisustesse organiseeritud töölaliste poolt on omaks wõetud. Kuna Lääne-Euroopa ametiühisused käiwad selle juhimõtte järele, mida kuulud töölisklassi eestwõtteleja August Bebel awaldas, nimelt — et ametiühisustest on waja kõrwale heita kõite seda, mis tööliji oma wahel lahutab ja killutab, igasuguseid usulikke ja parteipoliitilisi tilisid ning lahkuminekuid ametiühisustest eemale hoides ning epiplaanile seades seda, mis kõiki tööliji nende wõitluses kapitaali wastu ühendab, — on Eesti teatud oša ametiühisusi muutunud wiimastel aastatel kitsarinnalise erakonna poliitika tallermaaks, kus walitseb alalise nääklemise ja kõiai teistti mõtlejate muistamise, sõimamise ja laimamise õhkond. Si ole ime, et sarnastest ametiühisustest laiemad töölaliste hulgad hakkawad ikka enam ja enam eemale jääma, sest alaline nääklemine ja sõim läheb pikapeale igale inimesele wastikuks.

Et Eesti töölaliste laiemad hulgad tõesti selga on pööranud neile ametiühisustele, kus sarnane erakondlik poliitika tegemine walitseb, seda näitab see, et praegusel teisel üleriiklisel töölisühisuste kongressil jellel kildkonnal, kelle käes wiimaste aastate jookkul on olnud jäme ots ametiühisustes, ainult weel wale mandaatide ja igasuguste muude abinõude abil oli wõimalik „enamust“ saawutada. Korraldaw kongress konstateerib, et sarnaste abinõude waral saawutatud „enamust“ milgi kombel ei awalda Eesti töölisühisuste enamuse arwamist.

Et ametiühisuslik liikumine Eestis wõiks jälle tuawaks saada, ning ka elujõuliseks, ning töölisklassi elujärje parandamiseks tagajärjerikast wõitlust pidada, selleks on waja ametiühisustest wälja heita see erakondliku riidlemise ja lõhede sünnitamise poliitika, mis siamaani on wiimaste aastate jookkul Eesti ametiühisuste arenemisele takistuseks ja tagurpidi kiskuwaks teguriks olnud, ja omaks wõtta need põhimõtted, mis Lääne-Euroopa ametiühisuslikus liikumises on omaks wõetud. Korraldaw kongress kutsub Eesti ametiühisusi üles kõrwaldama oma, ridadest kõiki erakondlisi tilisid ja lahkuminekuid, mis tööliji oma wahel lahutawad ja ametiühisuslikku wõitlust halwawad, ja epiplaanile seadma seda, mis kõiki palgatööliji nende wõitluses paremate elutingimiste eest ühendab.

Ametiühisused ja töölaliste haridus.

Aratundes, et teadmine wõim on, otustab Eesti kutseühisuste korraldaw kongress:

1) Teadmiste laiendamise ja hariduse edendamise peale tuleb ametiühisustel alati suurt rõhku panna ja sel teel oma liikmeid kõigi awaliku elu küsimustega tutmustada, neid selle läbi inimestena kõrgemale tõsta ja neile wõitluses toeks olla.

Märkus: Siia kuulub kõigepealt töö ja kapitaali wahelordade selgitamine ja siit wäljafaswanate põhjuse äranäitamine, mispärast töölised ühinema peawad. (Ametiühisuste wäljaarenenud põhimõtteid nende ajalugu, kätte saadud wõidud olemiku ja tulewiku sihis teiste maade eeskujul jne.).

Töölaliste wõitlus on wõitlus töö ja kapitaali wahel. See asjaolu peab wõitlejatel töölistel selgeks saama, et klassiwõitlus mitte juhustega kihutajate kõnede asi ei ole, waid et see ajaloolise edenemise läbi tingitud, sellega siis paratamata nähtus on.

2) Korraldaw kongress kõhustab Täidesaatwat Nõukogu organisatsioonidega ühendusesse astuma ja nendega käsitäes wõimalusi otsima ja neid kasutada piüüdma, et töölaliste hariduse piüüdmisi toetada, tõsta ja edendada.

Täidesaatew Nõukogu pöörab hariduslike tegemuse otstarbeks toetuse saamiseks riigi ja omawalitjaste poole, sest töölaliste hariduse tõstmine tähendab rahwa hariduse tõstmist.

3) Kutsehariduse edendamiseks ja tõstmiseks teeb korraldaw kongress täidesaatawa nõukogule ülesandeks linnawalitjaste poole pöörata ja nõuda et õpilaste ja ka täisealiste ebasõppimiseks koolisid ja kursusid awataks, kus nad endid oma elukutses ja ka üleseilbises hariduses täiendada wõiksid.

Märkus: Siin nimetatud asutuste toeks peaks wõimalik olema neid warandusi kasutada, mis walitus ailbede ja künstide parandustest sai, filmaspidades, et nende asutuste ajalooline ülesanne siin ülesseatud nõudmistega täiesti kokkukõlas on, samuti peaks walitus endiste wõijate kasutamisel eesõigust andma hariduslikkudele organisatsioonidele ja neid seki otstarbeks refermeerima.

Neljanda päewakorra punkti all teiwad waielused Eesti töölisklassi põhinõudmistele üle. Siin peab ära tähendama, et oša esitajaid riigiteenijaid, küsimuse omale kitamates puht majanduslikes piirides ülesseadsid, kuna enamust otustas, et korraldaw kongress peab nõhinõudeid wastu wõtma kõigi balaatöölaliste seisukohast wäljamimes, et wõimalik oleks ühendada kõiki kutseorganisatioone. Sel puhul teatawad 3 saadikut, et riigi-omawalitjuse kutseorganisatsioonide ja oša Tartu organisatsioonide esitajad Tallinna kontoritöölaliste ühisuste saadikute poolt esitatud töölisklassi 10

põhinõudmise poliitilise osa hääletamisest loobuvad.

Peale selle waliti 5-liikmeline täidesaatev nõukogu, kellele ülesandeks tehtakse korraldama kongressi poolt wastuõdetud otsused teostada, üldliidu põhikirja wäljatöötada ja uut ülemaalist töölisteühfuste kongressi kokkukutjuda.

Lõpuks kutjub kongress kõiki Eesti töölisteühfusi rahwuswahelise ametiühfuste liiduga Amsterdamiis ühinema, kes ühendab umbes poole terve maailma kutseühfustelt organiseeritud töowäest.

Eesti töölisteklassi põhinõudmised.

1.) Riigikogu peab maksma panema tööpalga alamäärana seaduse, mis kindlustaks inimwäärilise ülespidamise kõigile palgateenijatele. Et see seadus mitte paberile ei jääks, waid täpisealt täitmist leiaks, selleks on waja ametise panna isearalikud järewalwe-ametnikud, kes oleks warustatud tarwilikkude õigustega ja karistamise wõimuga.

2.) Riigikogu peab maksma panema kinnituse seadused, mille järele kõik palgatöölised nii maal kui linnas oleks kindlustatud riigi ja ettevõtjate kulul: a) haiguste ja emaksjamine puhul, b) õnnetujuhtumiste puhul, d) wanaduse ja töowõimetuse puhul, e) tööpuuduse puhul.

3.) Töökaitse seaduse läbi peab olema kindlustatud 8 tunniline tööpäew ja 46 tunniline töönädal kõigis tööharudes. Kõigis ettevõtetes tööliste kontroll tööstuse üle oma wane mate läbi, kõigis neis küsimustes, mis tööliste tööoludega ja palgatingimistega ühenduses on. Kollektiivlepingute sõlmimist tööliste ja ettevõtjate wahel tuleb edendada ja hõlbustada niihästi seadusandlikel teel, kui ka walitsuse poliitika läbi. Töökaitse seadused peawad ka maatöölise kohta räiel määral makswad olema.

4.) Riik ja omawalitsused peawad hakkama omal kulul maju ehitama, kus töölised ja kõik teised ilma warandufeta rahwakihid odawa üüri eest inimwäärilist korterit leiaksid. Maal tuleb peale selle seadusandlikel teel kindlustada eluase popsniikkudele, kantsnikkudele ja mõisatöölisele.

5.) Töölisklassi, wäikepõllupidajate, käsitöölise ja teiste kehwmate rahwakihide õlad tulewad wabastada sellest rängast maksude loormast, mis praegu kõige oma raskusega just nende turja peale langeb. Maksuõormat peawad kandma jõudab rahwakihid. Tuleb sisse seada waranduste ja sissetulekute suuruse järele aste-astmelt tõusew (progressiivne) warandusmaks, waranduste juurdekaswu

maks. Jstumaksu ei tohi Eesti wabariigis mistikugusel kujul olla. Kaused maksud, mis kõne oma raskustega ilma warandufeta rahwaukkade, eeskätt töölise kanda langewad, tulewad ärakootada. Esieme järele tarbeained peawad sisseweo tollist wabad olema. Ülearu sed maits ja uhtuse kaubad kõige tollimaksu alla, kuni täieliku keelutollini. Toiduaineid tohib ainult sel määral wälja wedada, et wäljaweo tagajärjel nende hind omal maal ei tõuseks.

6.) Endiste mõijatöölise eest, kes mõijate jagamise tagajärjel ilma teenistufeta ja peawarjuta on jäänud, peab riik ja omawalitus hoolt kandma, et nad oma eluülespidamiseks tööd ja oma peawarjaks inimwäärilist korterit leiaksid. Selleks peab riik ja omawalitus asutused korraldama seltkondlikke töid ja ühispidamisi endiste mõijatöölise jaoks riiklikel ja omawalitusasutuste toetusel. Uusi asunikke peab riik niihästi rahalikelt, ehituslaenuaol, kui ka riigimetjadest ilma hinnata ehitusmaterjaali andmise teel, samuti ka ehitamise aastate jooksul rendimaksudest wabastamise teel toetama ja aitama. Ilma ajawitmata on waja wäljaanda põlise maatarwitamise seadus, mis kindlustaks ajunikke ja kõigi teiste riigimaade rentnikkude seisuforda, maatarwitamise õiguse juhtes. Mitte ühte penni taju endistele mõisnikkudele.

7.) Kõikendamata streigi ja ühinemise wabadus, kui ka kõik teised kodanikuwabadused eriseaduste läbi kindlustada ja maksma panna. Nõnda nimetatud poliitilised kuriteod sõjakohute wõimu alt ära wõtta ja harilikke kohtute alla anda, kelle ees iga kodanik ühetalikul wastutaw olgu. Sõjaseadus otsekohe ära kaotada.

8.) Algtooli seadus tuleb energiliselt ja kiire korras teostada. Maksude abinõud, toit, jalanõud ja riided kõigile koolilastele kuni 16-elu aastani. kelle wanemad kehwad on. Anderikastele kehwmatele õpilastele edasiõppimise võimalust kutse-, keste- ja ülikoolis eriseaduse läbi kindlustada.

9. Wälispoliitika eesmärgiks olgu sõbralik waheford kõigi naaberriikidega. Mistikugust sõjariistade kõlistamist ja jarnaste salalepingute sobitamist, mis wõiwad Eesti wabariiki sõjamõllu kistuda. Selle wastu tuleb kõigest jõust tööd teha niikuguste lepingute sõlmimiseks, mille eesmärgiks on wastastikku jawägesid ja sõjakulusid wähenkada.

10.) Sõjawäe ülewõlpidamise kulused tuleb wiimase võimaluseni wähenkada, selleks praegust kaitsewäe forda demokraatlikus waimus ümber korraldades. Tuleb pearõhku

panna keha ning waimu arendamise peale, spordiharjutuste teel. Kütirühmade ja kaitseliidu organiseerimine tuleb ärafeelata, sest et sarnane klassi sõjawägi wabariigi rahulikule edenemisele ja rahwa wabadusele lausa hädaohtlik on.

—oo—

Maatöölised, nõudke eluasema kindlustamise küsimuse kiiret lahendamist.

Suba ligi kaks ja pool aastat teostatakse meil maaseadust, kuid mõisatööliste, ning popside seisuford on tänini lahendamata. Usutaw kogu tõstis ka popside küsimuse üles, ajutist wäikemaapidajate rendilepingute pikendamise seadust wäljaandes.

Popside seisuford on maksimate seaduste järele nii kindluset, et siin kiirelt wahetordi korraldada tuleks — kuid 1. riigikogu pikendas ainult ajutawa kogu poolt wäljaantud wäikemaapidajate rendilepingute pikendamise seadust, popside ja mõisatööliste, ning alewielanikkude eluaseme, ning hoonealuse maaküsimuse endiselt lahtiseks jättes.

Eluaseme küsimus muutub aga järjest tarumaks ja walusmaks. Maareformi teostatatakse nii, et mõisatöölisi suurel armul ilma tööta ning ilma ulualuseteta jääb. Ulualuseteta jäänud mõisatöölistel ei ole wõimalik ka linnades tööpuiduse tõttu tööd leida, — selle wastu, linnast walgub tööta töölisi maale tööd otsima.

Usumikud algawad aga rasketel tingimistel oma majapidamist, pingutades kogu oma jõudu — et jalgu alla saada. Nad töötawad kogu jõuga, ning panewad ülejõu tööle kõik perekonna liikmed ja tarwitawad sellepärast palgalisi wäga wähe, ainult libedamal tööajal. Üleüldse aga tarwitawad talupidajad harwa perekonnaga töölisi, ning aasta böllisi. Nemad püüawad nii korraldada oma tööd, et ainult juwe ning sügiseludel wõõrast tööpõudu tarwis läheb. See aga sunnib mõisatöölisi oma elujärge hoopis teisele alusele seadma. Mõisatöölisel tuleb poppi seisuforda asetuda. Ta peab omale leidma hoone ja maalapi, mis mõnda looma pidada, ning wäikesti korwaltjasetulekut wõimaldaks ja neile perekonna liigetele tööd annaks, kes kodust wälja tööle minna ei saa ja ei wõi.

Ta peab kogu oma elu juhuslike tööle wastatavalt sisse seadma. Sellepärast peab tal maad olema, et osagi toiduaineid perekonnale kindlustatud oleks.

Alles wiimasel aastal, on põllutöömeheteerium mõisatöölistele mõne koha jagamiseks jättnud. Neid kohti jäetakse aga liiga wähe, et rahuldada põllutööliste maa tarwidust. Tihti

ei jätku ühe mõisatöölise kohta mitte üle 3 wakatamaa, s. o. ühe tiinu maad! Selle juhuslike töö juures, mis praegustel oludel maalt leida, on see liig wähe. Ja mure tulewiku pärast, ning puudus ja nälg on osaks mõisatöölistele maareformi teostamisel.

Kuid ka popside peres walitseb kindluset, olek juba kolmat aastat.

10.000 poppi perekonnast asub 6.000 perekonda oma hoones, mis talude maa peale ehitatud. Nende hoonete omaniku õigused ei ole millegagi kindlustatud. Maaperemees võib rendi ning muid tingimisi oma aranagemise järele ettekirjutada, wastasel korral hoone ära wadamist nõudes, ta võib ka igal ajal poppi sundida oma hoonet ära laotama ja mujalt jalgealust otsima minema. Maanälg sundis poppi rasketel tingimistel lapikest maad rentima, mis tal tarwitada. Ta peab kokkulepitud tööpäewad peremehele kõige kallimal ajal tegema, tihti peab ta neid niipalju tegema, kui peremees seda iganes soowib, et „head wahetorda“ alles hoida, ning et sel korral kui rendilepingud riigikogu poolt pikendatud ei saa, ta uut eluaset sunnitud ei ole otsima minema.

Eluaseme küsimuse korralduse puuduse tõttu muutuwad wäikesed poppikohad põllutöölise kurnamisabinõuks. Põllutöölisel ja popsnitel on oma eluaseme eest nii palju ja just niisugusel ajal kohustusi, kus tal kõige tergem tööd leida oleks ja kus ta omale ning perekonnale ülespidamist teenida wõiks, sest poppikohad on harilikult nii wäikesed, et nad päle elamise wõimaluse muud ei anna.

Kuid riigikogu leppis ainult soowiamaldusega, et popside, mõisatööliste ning üleüldse maatainimeste elujärg lähemal ajal kindlustada tuleks.

Meie maatöölised on aga liiga wähe organiseeritud, et oma jõuga surwet awaldada suudaksid. Maatööliste ühisuste liit on peaaegu wäljajurnud ja kommunistid kuulutasid ta mahamaetuks, maatööliste ühisusi lähema linna ühisuste juurde liites. Selma keskkohta jäädes hakkasid ka kohalikud maatööliste ühisused kiratsema, ning wiimasel ametiühisuste kongressil selgus, et ainult wähestes maatöölise ühisustes liigete arv üle 10 ulatab.

Suur hulk maatöölisi on umbuslikud olewate ühisuste wastu, neid kommunistide pesadeks ning kommunistlike erakonna osakondadeks pidades.

Kuid teadku ka maaproletaarlast, et nende elujärje parandus nende eneste jõust ja kokkühoidmisest oleneb. Elustage oma ühisusi! Astatuge neisse ja koguge kõik maatöölised ühisuste ümber.

A. D.

Tagurlus laintab, aga töötavate ksh-tide olukord muutub wäljakannatamataks.

Maastat paar tagasi, kui hingusele läinud Riigikogu weel esimest aastat walitses, kirjutas üks kohalikkudest lehtedest meie elu-olu kirjelduseks sõljetooni teema peale „aktia seltse asutatakse — aktiivad saawad...“ Sellele mõiks weel krooniks juure lijada riiklist warandust likwideeritakse, ja see satub eraseltide ja isikute omanduseks, ülejääw warandus wiitakse eraalgatuse alusele, mis jeda tähendab, et tema juhtidele saab riiklik ettevõtte samasuguseks temale tulutoomise allikaks, kui aktiaseltsi ettevõtte tema aktionäärile, wõi omanikule.

Niimoodi on aktioneerimine ka riiklise waranduse peale oma raske käe pannud, mida isegi tulewased põlweid tunda saawad.

Aktiioneerimine, profiidi löömine ja tagurluse laiutamine teistel maal, on ka meie maal profiidist elawat ksh-tide saagiisu töstuid ja neid üpris ahneks teinud.

Püütakse profiidi töstmiseks wõtta kust wähegi wõtta saab. Arusaadam, et kõigepealt siin profiidi kapitaaali raskest lätt töölised tunda saawad. Doome selle kohta mõned nähtused. Selmistel aastatel, kui tööliste hulgas enam ühtehoidmist oli ja nemad oma palga eest jõudsid mõitlust pidada ja walitus töölise olukorra kindlustamisel heatahtlilist erapooletu püüdis olla, said Tallinna suuremate ettevõtete töölised niikaugele, et neile tükitöötasu wäljaarwamisel rahuaegset hinda 100 kordsest wõeti. Raudtee peatehastes aga 85 — 87-kordsest. Juba 1921. aastal algas allakruimine ja esimene löi pihta juft eraalgatuse alusele wiidud riikline ettevõtte s. o. raudtee peatehased, kus rahuaegsete tükitöö hindade kaswataja 85 — 87 pealt wähen dati 62 — 65 peale.

Gratehastes ei ole seni küll sarnast otsekohejuft ülesnäidatud, waid talitatakse diplomaatiliselt. Mõni, naou: „Smarine“ talit. nii, et 1914. a. hinnad tööstuse saladuseks teeb, ei awalda neid isegi töölise wanematele ja hinna määramisel ei paljasta sugugi enam 1914. a. hinda, waid lihtjalt wõidakse: tükk maksab 20 marka ja oleme rääkinud. Kui tööline hinda teada saades ja tööd wõrrelde aru saab, et palutud wähem, kui 1914. a. õpipoistele tasuti ja kauplemist algab, siis wõib hind kuni 140 margani tõusta. Niisugune alaline kauplemine wiib töölise tema otsekohe ülesannete s. o. töö juureft mujale, raiskab tööaega ja wähendab tööstuse produktiivjuft, misse langemise kohta hra Maurits töösturite kongressil pizaraid wõlas. Aga ega wabrikant sellest hooli: saab tema korragi töölise tüksata on kohe profiiti

Wiimasel ajal olla samas asutuses ka wist aru saadud, et kauplemine aega raiskab ja töölisega enam ei räägita rohkem kui: hind see ja see. Seal juures kipuwad hinnad sarnaseks mine ma, et tööline nende järele enam ei teeni seaduslikku põhipalka + 30 % ja töö muutub juba päewatööks, mis ka loomulikult produktiivsu ni ei tõsta. Lutheri wabrikus püütakse endiste hindadega läbi ajada, aga seal juures töölisele weel lija töid juure panna. Kus wanasti kokupanemine tükiwiisi oli, aga puhastamine erataju eest päewawiisi tehti, katsutakse pisi-tasa ka tööde puhastamist endise tükitöö hinna jisse mahutada. Niisugused püüded olla seni ainult konflikte tekitanud ja mõnel juhtumisel olla tulnud administratsioonil ka oma uuenduse püüdest loobuda, aga ega asi sellega lõppenud ole! Mõne nõrgema töölise haneks püüdmise tõstab ju isu ning kaju ja sellest ju kapitalist elab, mis sellest, et asjal tüksamise maif juures.

Siljuti sekwestreeriti Balti laematehas. Ka seal tarwitas kolawa nimega walituse poolt määratud uus tehaste käskija kohe juhust, et oma numbriga dateeritud päewakäsu tema meelewilla alla seatud töölisele kuulutada arwuta palga wähen damist ja korterite üüri tõusu.

Kõik need nähtused on ülesmürgitud tänase päewa juhtumiste liigist, kus piiramata toiduainete wäljareedu ksh-tide toiduainete hindu kuulmataft töstuid ja walituse ülesanne eest-kätt oleks pidanud olema rahwa laemate hulkade toitusksh-timise lahendamiseks palga olusid korraldada nende töstmise sihis. Walitus peaks siin ise hoopis wastupidist eeskuju andma. Kuidas lugeda jeda kui kõik ained on rahuja hindadest tõusnud wõrdlemisi rohkem kui kuld rubla meie margaga (hinnad tõusnud keskest läbi 200 ja enam korda), aga töölisele ei taheta 1914. a. wõrrelde isegi 100-kordset tükitöötasu makssta. Kas on siin seaduse poolt määratud korraldawa käe tagajitõmbamine hooletus wõi kuritegu?

Peale töölise palgaolude mõiks weel ette tuua ka riigiametnikkude palkade normeerimist 1. jaanuarist käesolewast aastast, kus ametredeli tipul olijate palka rohkem kui rahuloldawalt tösteti, aga wähemate wendadega sarnaselt talitati, et nii mitmelgi normeerimine muutus palga wähen damiseks. Arusaadam, et ametnikkude korraldused sarnase normeerimise ga praegustes oludes päri olla ei saanud ja sunnitud olid protesteerima. Kuid praegu seid korraldajaid protestid üksi ei hei duta! Selleks on juba midagi reaalsemat waja.

Kui meie oma tähelpaneku palgaolude

pealt teiste tööoludesse puutuvate küsimuste peale juhime, näeme jarnast oluforda kui pagagi asjus, s. o. tagurlus laiutab ja tööliste oluford muutub raskemaks. Võtame tööpäeva pikkuse. Eesti riigi loomisel määrati tööpäeva pikkus tööstuses 8 tunni peale. Mõnes näis, et kõik jarnase tööpäewaga rahul on, kuid mitte kõik. 1920. a., kui rahwaerakonna walitus loodi, lugesime ühel päewal ühest kohalikest päewalehest, et töö-hoolekande ministeeriumis olla nõu peetud toleaegele ministri juhatusel küsimuse üle kas ei oleks ajakohane 8 tunnilist tööpäewa ära kaotada. Samast ajast hakkasid „Päewalehes“ artiklid ilmuma, mida võib 8 tunni wastaselt lugeda ja sihitud on selle peale, et 8-tunnilise tööpäewa poolehoidu jeltakonnas likwideerida. Ka „Waba Maa“ on mõista annud, et 8-tunniline tööpäew päris hea asi ei olewat.

1921. a. põllutööliste tööaja seaduse wäljaandmisel määraski Riigikogu enamuse, tööerakonnast kogupõllumeesteni arwatult, põllutööliste keskmise tööpäewa 9 tunni peale, kuna Mütawa kogu aegu see 8 tundi oli olnud.

Wiimased registrid lasti 8-tunnilise tööpäewa wastu töösturite kongressil lahti, kus wabrikandid ka oma „12-tollilise“ mürtsuma panid ja üheskoos ja ühelmeelset otsust wastu võtsid 9-tunnilise tööpäewa sisseseadmise kohta.

Ühes lülitiks tööpäewa pikendamiseks tööliste pingutamise süsteemis on ka postiametnikkude tööpäewa pikendamine kuni 8 tunnini.

Samal töösturite kongressil võeti ka wastu resolutsioonid kinnituskasfude wähendamise kohta, mis tähendaks muidugi töölistele abiandmise wäendamist (on ju maks selleks määratud, et sellest töölistele maksta). Riisama ei taha töösturid ka oma inwaliididele, kelle terwise nende tööstus häwitunud, ajakohast taju maksta. Wisamaksu, mis neil pensioni töstmiseks maksta tuleb, nimetawad nad ülekohatuselks ja nõuawad, et riigikassa seda oma kanda wõtaks, aga sellega ühtlasi nõuawad, et neil lisaärimeksid pealt ärawõtaks. Nende piüübed sihitawad sinna poole, et kõik nende tööstuse halwad küljed kandu rahwas, aga argu neile selle pärast maksusid peale pangu. Nende armates ei tohiks töösturil edaspidi ei mingisuguseid muid ei jeltakondlisi, riiklisi ja kogukondlisi kohustusi olla, kui ainult üht, s. o. töö profiiti! Riisugune profiidi ins-tinkti laiutamise, on ka wõimalik jarnasel üldisel tagurluse laiutamise filmapilgul, kui meil praegu käes on.

Möödamines võib meel ettetuaa, et kõik tööliste oluforda parandawad seadused Riigikogusse, kui nõela silma, kinni jäid. Riimoodi jurid ühes I. Riigikoguga haiguskinnitusseadus,

wanaduse ja inwaliidsuse kinnituseadus, riigiametnikkude pensioniseadus ja ametnikkude teenistuse seadus. I. Riigikogu enamuse ei soominud neid maksta panna, ning sellepärast jäid nad komisjoni.

Riisugust hädatarwiliste seaduste mahamatmisi tuleb selle arwele kirjutada, et meie awalik elu praegu tagurluse laiutamise tähe all purjetab.

Miüid tekib küsimus, kust tuleb tagurluse wõim, kuidas oli see wõimalik, et jarnases riigis, kui Eesti, kus töötawatel kihtidel enamuse, just töötawate kihtide waenlane — tagurlus maad on wõtnud.

Sellele võib wastata meist olenemata ja meist olenewatel põhjustel.

Meist olenemata põhjuselks on rahwuswaheline seisuford, mis tagurluse laiutamiseks meeolelu loob. Kuid see põhjus mõjub ainult, kui meeolelu loow tegur, kuna tagurluse laiutamise wõimalused meist olenewateks tuleb tunnistada. Need on töötawate lõhutud organisatsioonid ja riigielu juhtiva asutuse Riigikogu enamuse poliitika.

On töötawad kihtid hästi organiseeritud, iga üks oma ameti ala järele, kõik ühendused oma wahel koonduwad ühiseks jõuks ja töötawad kihtid oma wahel ühistunnet alal hoitawad, siis on neil jõudu tagurluse tööliste kulul laiutamisele piiri panna. On neil aga Riigikogus enamuse, siis võib seal töötawatele kihtidele tarwilikke seadusi läbi wiia.

Kui meie nende wastuste juurest meie tegeliku elu juure tuleme, siis näeme, et töötawate kihtide ühised ei ole hästi korraldatud, neist osawõtmise leige ja ühijustel ei ole ühist keskohta, mis oleks organiseeritud tööwäe ühiseks juhiks. Meie organisatsioonid on hiigla lõhkumise ja laialiloopimise tallermaaks olnud. Riisuguse jõuna on neis kommunistid talitanud. Kõik ühised, mis nende käe alla sattunud, on laiali loobitud ja tähtsuse ning seltakondlise kaalu kaotanud. Meie ametiühijuste III. internatsionaali alusele seadmine, mida enne I. Riigikogu walimisi toimetasid kommunistid ja iseseiswad sotsialistid, on saanud ühijuste häwitamiseks. Sellepärast tuleb neid nende töö tagajärgede järele lugeda tagurluse neegriposteks, kes tagurlusele wäga soowitawa töö forda saatnud. Ega neid muidu „woortööstur“ Weiler Riigikogus kiitnud!

Ülejäänud ametiühijuste riismeid ei saa ka ühe ühise keskohta ümber koondada ja korraldada. Kommunistide käes olewad ühised teostawad „ühist wäerinda“ kommunistidest kuni isepostideni s. o. selle osani iseseiswatest sotsialistidest, kes partei lõhkemisel neile üle tuli. Piiskari mehi ka ühisele wäerinda ei wõeta,

otsiaaldemokraatidest rääkimata. Riisugused reeglid on maksmas jotsialistide kohta, aga mis teha nendega, kes jotsialistid ei olegi, waid lihtsalt töölised, ning loomulikult jotsiaaldemokraatidest ilmawaate poolest paremal pool on, sellekohhta waikivad kommunistid.

Neid awalikult aratõugata ei ole sünnis: siis jääks ühijused ainult kommunistide ülalpidada, mis neile üle jõu käiks. Sellepärast jääb see element kommunistidele püügi hanedeks, keda ühijustest püütakse sisse müüta, et pärast nende eest ja nende nimel talitada. Teiste jotsialistide ühijustes olek ehk awaks püütutele silmad ja selle pärast: ühine wäerind ilma jotsialistideta. Ühijustes toidetakse püütuid ja jotsialistide sõimamisega, püüdes neile pähe õpetada igasuguseid wägilauseid jotsialistide kohta. Seni oli see tagurlaste ülesanne ja wabrikantide poolt arastatud mehed tegid enda ülesandeks jotsialistide hullkade filmis mustata, nüüd teewad seda kommunistid. Eks ole tõesti tagurlike neegripoijid! Mis siin teha? Minus tee kuidas seisuforda päästa, on asuda ühijuste korraldamisele kus võimalik astuda ühijuse liikmeks, teha seal organiseerimise tööd. Kus aga ühijus lõpulikult lõhutud, tuleks uus ühijus asutada ja korraldada tööle panna. Kõik ühijused, kes kommunistlikest tagurlikest pääsenud, peaksid koonduma ühise keskkohta ümber, kelle abil edaspidist organiseerimist korraldada wõib.

Lõpuks weel sõna Riigikogust. Riigikogu walimiste puhul tuleks ka juumida, et kõik töötawad kihid walimistel sarnastena ennast tunneks ja hääletamisel ühtegi häält ei annaks senistele töökaitse ja kinnituse seaduse matjatele, senisele Riigikogu enamusele tõberakonnast — kogupõllumeesteni. Karl Marx ütles põhilause: „töölise klassi wabastamine on tema enese asi.“

Samuti peab tunnistama töölise klassist enesest olenewaks ka seda, misuguseid seadusi järgmise kolme aasta jooksul töölise klassi kasuks ehk kahjaks wäljaantakse. Ainult järjekindel tegutsemine ja organiseerimine on abi nõu, mis suudab meil sifemise jõu korraldada, mis tagurlike laiutamise likvideerib, endistele wõidetud seisukohtadele uusi juure wõita wõimaldab.

Selleks jõudu kõigile.

Meh.

—o—

Amsterdami Ametiühisuste Liit ja maailma rahu.

Saagi rahu kongress.

Rahvuswaheline Ametiühisuste Liit algas nüüpea kui selle juhatusel asukohtaks Amster-

dam määrati, rahu kasuks töötama. Seda tunnistawad kõik sõja ajal ärastatud nõupidamiste otsused. Niihästi ühijute ametfondade, kui ka Riidu üldiste konverentide üks põlewamatest päewakorra punktidest sõja ajal oli sõja lõpetamine, maailma rahu kindlustamine.

See ei wõinudki teisiti olla. On ju töölise klassi see, kes sõja all kõige rohkem kannatab ja kellele ka sõja wõidukas lõpp ikkagi kaotus on! Sõja ajal kistakse töölise töö juurest ja perekonna keskelt ära, sunnitakse lahinguwäljal elu ja terwist ohwerdama, kuna perekond hoolkandja kaotab. Kui töölise sõjas langeb, saab tema perekond kerjajaks. Tuleb töölise eluga tagasi, siis on ta enamasti töowõimetu. Ta saab riiklist abi, aga see ei wõimalda kormal elu ilma kerjamiseta. Sagedasti on ta jelmal oma õnnetumale perekonnale weel koormaks. Tuleb aga töölise õnnelikul kombel terwelt tagasi, siis leiab ta oma töökoha kinni olewat. Mgab töö otsimine. Wastu enese tahtmist peab ta töö otsijate, tööta töölise, s. o. töölolewate töölise palga allaliskujate wäge juwendama.

Englismaa oli maailma sõjas wõitja maa. Mga tema töölise oluford on — wõidust hoolimata — wiletsam kui enne sõda. Teadagi, et see wõidetud mail weel wiletsam, on.

Kusagil ei ole seda paremini aratuntud, kui Rahvuswahelise Ametiühisuste Riidu keskjuhatuses. Ruuni nappuse pärast ei ole meil võimalik seda kõike laiemalt kirjeldada. Tuletame ainult meele, et 1922 a. Riidu Kongressil, mis kewadel Roomas ärasteti, maailma rahu kindlustamise küsimus jällegi üks tähtsamatest päewakorra punktidest oli. — Kongressi otsus sõja vastu oli järgmine:

„Rahvuswaheline Ametiühisuste Kongress, 20. aprillil ja järgnewatel päewadel Roomas koos olles otsustab 24 miljoni organiseeritud töölise nimel, keda 107 usaldusmeeft järgmistest maadest esitawad: Sakjamaa, Inglismaa, Prantsuse-maa, Itaalia, Austria, Belgia, Tšehhoslowakia, Poola, Rootsi, Daania, Norra, Soolandi, Hispaania, Schveitsi, Ungari, Latwija, Jugoslawia, Luksenburgi ja Bulgaria, ja millest järgmised rahvuswahelised eriametfondade sekretariaadid ühtlasi osa wõtawad: meo- ja liikumistöölised, mäetööl, metallitöölised, wabrikutöölised, põllutöölised, kiutöölised, tehnikud ja kontoriteenijad, posti-, telegraafi- ja telefoniteenijad, kogu-

fondade töönduste tööL, puu-töölised, ehitustööL, raamatuköitjad, trükitöölised, nahatöölised, toidu- ja maitseainete töölised, kiwitöölised, tubakatööL, maalritööL, litograafia tööL, kühbarsepääd, teemandi töölised ja muusikandid:

Tunnistab, et võitlus militarismuse ja sõja vastu, s. o. rahwaste wendluse ja maailma rahu eest üks ametiühisuslike liikumise peaaes-annetest on, kes enesele ühtlasi ülesandeks on teinud kapitalistlik ühiskonna korda kukutada.

Kongress tunnistab edasi ametiühisuslike liikumise ülesandeks igasuguse poliitilise ja majanduslike rahwusluse vastu wõidelda, nagu ka igasuguste lepingute ja liitude vastu, kellel militaristlike plaanide teostamine sihiks wõib olla.

Kongress tuletab kinnitades meele resolutsiooni, mis eraforraline Ametiühisuste Kongress Londonis 1920 a. sõja ning militarismuse vastu otsuseks tegi, nagu ka teist, sellejama siuliselt resolutsiooni R. Ametiühisuste büroo konverentfi poolt Amsterdamis 1921. a., millest mäetöölised, metalli- ja wootöölised rahwuswahelised sekretariaadid oja wõtsid.

Rahwuswaheline Kongress tunnistab organiseeritud tööliste kohuseks kõigile sõjahädaohutudele, kust poolt nad tulewikus ka tulema peafsid, töölisteliikumisel jaadawate abinõudega takistades vastu astuda ja sõja lahthupühemist rahwuswahelise, üleüldise streigi läbi wõimataks teha.

Kongress tunnistab paratamata tarwilikuks, et rahwuswahelisel ühinenud ametiühisused ja rahwuswaheliste ametfondade sekretariaadid ja nende organisatsioonide osafonnad koshustatud on igauks omal maal kõnes ja kirjas kõige suurema hoole- ja wõadusega filmade selgitamise ja kihutustööd tegema militarismuse vastu ja töölisti militarismuse vastu wõitlemiseks nõnda ettewalmistama, et nemad hea tahtmisega igal ajal walmis oleksid tööd seisma jätma, kui Rahwuswaheline Ametiühisuste Liit kõisjel sõjahupühemise hädaohul jeda nõuab.

Kongress otustas toetada rahwuswaheliste ametfondade kontrolli igasuguste sõjariistade ja sõjamaterjaali walmistamise üle ja selle walmistamist nõnda kitsendada, kui jeda sisemiseks, rahuaja tarwiduseks waja on.

Kongress kinnitab Amsterdamis 1921. a. walitud ajutise komitee alaliseks walwe organiks ja teeb sellele ülesandeks, sõja ning militarismuse vastu alatud

kihutustööd, mida iga erimaa keskkohad ja rahwuswahelised ametfondade sekretariaadid peawad arendama, jeda jõuga toetada, edendada ja juhtida ja korraldusi teha, et Kongressi poolt otjuseks wõetud sõja ning militarismuse wastane tegevus ja prapaganda wankumata kindluslega läbi wiidakts.

Rooma Kongressil wõeti nõuks, sügiseks rahwuswahelisel Rahu Kongressi kokku kutjuda. See jai teoks 10 — 15 detsembrini 1922. a.

Selle ajukohaks oli Haag Hollandis. Peale tööliste organisatsioonide wõtsid sellest ka kodanlised rahu sõbrad oja. 40 miljoni inimese ehitajad olid koos. — Maailma rahu kindlustamiseks wõeti ka jain Rooma Kongressi otjus vastu.

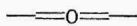
Haagi Rahu Kongressil kõnelesid ka Moskwa kommunistmuse komisjarid Radek, Borsowski ja Rotstein. Nemad tahtsid tõendada, et kommunistidel kõsine tahtmine olla kapitalismuse mahamurdmiseks ühth tööliste wäerinda luua. . . Neile tehti selgeks, et Wene kommunistmuse mitte rahuteed ei käi, waid tema kõsised plaanid sihiwad sõja poole, mis ifegi tööliste vastu on sihitud, nagu sõda Balti riikide vastu ja Gruusia ning Armeenia allahetmine tunnistab. Neile tehti selgeks, et Moskwa sõnu keegi ei wõi uskuda, sest jenini on kommunistid ainult ebatdes järjekindlad olnud. Wene sotsialdemokraatia usaldusmees Abramowitsh ütles neile lõpuks:

„Me' oleme walmis kõike unustama ja tahame teid uskuda, et teie ühise wäerinna loomise soow õige on, kui teie enne Wenemaal järgmise põhinõudmise täidate: Andke Wenemaal teistele parteidele wähemalt niisugune tegevuswahadus, nagu neil Euroopa kodanlikes riikides on! Wuidu ei wõi ühifelt wäerinnast juttu olla! . . .“

Wuidugi ei lubanud Moskwa mehed jeda... Kongress ütles jits ka lausa, et ta kommunistidega midagi ühifelt teha ei taha.

Seitjaadik kui Prantsuse ja Sakamaa wahford Ruhri maade waldamise päraft eriti terawaks on muutunud on ametiühisuste liit weel tungiwamalt Versailles rahulepingu uuesti läbiwaatamist ja n. n. heakste gemise küsimuse remideerimist nõudma hakanud. — Peaegu kõigi maade organiseeritud töölistel on liidule teada annud, et nemad Ruhri waldamise ja Prantsuse surwepoliitika hukka mõistawad, teiste seas ka Belgia ning Prantsuse sotsialistlikel töölistel. Töölistel

näevad nimelt kurvastusega, et niisugune poliitika mitte maailma rahu ei kindlusta, vaid et see sõjahädaohtu aina suurendab, kuna majandusline uuesti ülesehitamine, s. o. sõjahäavade parandamine, selle tõttu ikka võimatumaks näib jääma. W.

Riigiteenijate palkadest.

1922. a. mailuus pidasid posti-telegraafi-telefoni teenijad Tallinnas oma kutseühijuse ülemaalse kongressi. Muu seas oli kongressi päevakorras ka palkade küsimus, sest tolleajased palgad, mis kõige alamas, s. o. 16. palgaastmes ühes 80 prots. elukalliduse lisaga eelmises elukalliduse raioonis 3240 marka olid, ei vastanud enam kaugelgi nõuetele. Posti-telegraafi-telefoni teenijad seadsid 1922. a. mailuu Tartu turuhindade järgi iseseisvalt, väljaspool perekonda, riigiteenistuses oleva ühe isiku tegeliku elatismiinumumi riigiteenijate kõige alama, s. o. palgaredeli 16. astme kohta üles, ja nimelt 5000 mk. Ülespoole minevate palgaredeli astmete kohta ei seadnud kongress niisugisuguseid norme üles, vaid rõhutas ainult seda, et kõige väiksem palgamäär kõige madalamal astmel seisval riigiteenijal, kes kogu oma töbjõuga riigiteenistuses on, ei või mitte alla 5000 marga olla.

L. a. kevadel, samuti mailuus, mõni päev hiljem, pidas riigi- ja omavalitsuse teenijate ühing Tallinnas oma järjekorralise ülemaalse kongressi, kus muu seas posti-telegraafi-telefoni teenijate kongressi 5000-margaline elatismiinumum veel kord rewideeriti, õigetsunnistati ning seda summat täie töbjõuga riigiteenistuses oleva riigiteenija kõige madalama palgaastme palgaks otjüstati võtta.

Pärast kinnitasid sama otjüst ka teiste ametitegelaste kongressid, mis L. a. hiljem mailuus ära peeti.

Posti-telegraafi-telefoni teenijad saatsid oma L. a. mailuu kongressilt delegaatiooni riigivanema juure üldise palga kõrgendamise ja ühikute riigiteenijate palgaredelile paigutamise üle läbi rääkima. Riigivanem herra Pääts seletas p.t.t. teenijate delegaatioonile, et oktoobrikuus tulla üldine riigiteenijate palkade normeerimine ja ühes sellega ka nende elukallidusega võimalik kokkuvõlastamine.

Kuulda saades, et üldine palkade normeerimine L. a. oktoobrikuus pidi algama, hakasid riigiteenijad oma 1921. a. varjusurma langenud keskkliitu kiires korras uute esitajate valimise läbi elustama. Suurise aja tõttu, kus paljud riigiteenijad puhkusel olid, ei edenunud aga keskkliidu elustamine tarvilise kiirusega, ja keskkliit sai omale uue juhatuse ainult L. a. septembrikuus valida.

Wahpeal teatas aga Wabariigi Walitus L. a. juunikuus riigi aputustele eelarwete kokkuseadmijeks järgmised palgaastmete summad: 1. aste — 10.000 marka ühes 80 prots. elukalliduslisaga — 18.000 mk., 2. aste — 8500 m. pluss 80 prots. — 15.300 m., 3. aste — 7500 m. pluss 80 prots. — 13.500 m., 4. aste — 6500 mk. — 11700 mk., 5. aste — 5500 m. — 9900 m., 6. aste — 4500 m. — 8100 m., 7. aste — 4000 m. — 7200 m., 8. aste — 3600 m. — 6480 m., 9. aste — 3300 m. — 5940 m., 10. aste — 3000 m. — 5400 m., 11. aste — 2800 m. — 5040 m., 12. aste — 2600 m. — 4680 m., 13. aste — 2400 m. — 4320 m., 14. aste — 2200 m. — 3960 m., 15. aste — 2000 m. — 3600 m., 16. aste — 1900 m. — 3420 marka.

Et Wabariigi Walituse poolt 16. palgaastme palgaks määratud 3420 mk. riigiteenijatele vastuwõetaw ei olnud, saatis riigi- ja omavalitsuse teenijate keskkliit L. a. 2. oktoobril Wabariigi Walitusele, riigikogu juhatusele, riigikogu poliitilistele parteidele ja rahaministrile märgukirja, milles riigiteenijate ühikute professionaal liitude poolt üksteiselt vastuwõetud 5000-margalist elatismiinumumi 16. palgaastme palgamääraks soovitas võtta ja ühtlasi Walituse poolt määratud ülemääraga kokkuvõlas palgaredeli palgaajummad järgmiselt normeerida palus: 1. aste — 18000 mk., 2. aste — 16500 m., 3. aste — 15000 m., 4. aste — 13500 m., 5. aste — 12500 m., 6. aste — 11500 m., 7. aste — 10500 m., 8. aste — 9500 m., 9. aste — 8500 m., 10. aste — 8000 m., 11. aste — 7500 m., 12. aste — 7000 m., 13. aste — 6500 m., 14. aste — 6000 m., 15. aste — 5500 m., 16. aste — 5000 marka. Ühtlasi palus keskkliit palgalehe lihtjüstamise mõttes Wabariigi Walitust palgaliigitamist põhipalgaks ja elukalliduse lisaks ära jätta.

Keskkliidu märgukirjale tuli Wabariigi Walitus osalt vastu, jättis palgaliigitamise põhipalgaks ja elukalliduse lisaks ära ja suurendas palgaredeli summe 8. palgaastmest alates kuni 16. astmeni incl. Nimelt määras Wabariigi Walitus palgaredeli summud peale keskkliidu esimest märgukirja järgmiselt kindlaks: 1. aste — 18000 m., 2. aste — 15300 m., 3. aste — 13500 m., 4. aste — 11700 m., 5. aste — 9900 m., 6. aste — 8100 m., 7. aste — 7200 m., 8. aste — 6700 m., 9. aste — 6200 m., 10. aste — 5800 m., 11. aste — 5500 m., 12. aste — 5300 m., 13. aste — 5000 m., 14. aste — 4800 m., 15. aste — 4600 m., 16. aste — 4500 marka.

Selle juures eraldas Wabariigi Walitus aga kõrgemate riigiametnikkude palgad riigiteenijate palgaredelist ning määras nen-

de jaoks Rooma numbritega kõrgemad palgamäärad.

Ka selle viimase Wabariigi Walitsuse palgaredeli summade muutmise eel võinud keskliit rahule jääda ja andis l. a. 10. oktoobril Wabariigi Walitsusele, riigikogu juhatusse, riigikogu poliitilistele rühmadele ja rahaministrile uue märgukirja, oma esimeses märgukirjas ülesseatud palgasummade maksmapanemise tarvidust pikemalt motiveerides.

Keskliidu teise märgukirja nõudmistele ei tulnud Wabariigi Walitsus enam vastu, waid andis riigiteenijate palgaredeli summad sel pooltoodud kujul, ühes riigi eelarwega, riigikogule edasi.

Riigikogus tegi ainult sotsialdemokraatlike tööliste partei rühm ettepaneku riigi- ja omawalitsuse teenijate keskliidu palganorme wastu wõtta, kuna kõik teised parteid, selle peale waatamata, et nemad Walitsuse poolt esitatud palganormid alamates redeli astmetes madalaks ummistasid, siiski keskliidu normide toetamisest keeldusid. Riigikogus lisati ainult 6. astme palgale 700 m. ja 7. astme palgale 500 m. Walitsuse normidele juure, kuna muus osas Wabariigi Walitsuse palgaredel muutamata jäi.

See wäike parandus tehti riigikogu poolt nähtawasti keskliidu teist märgukirja arwesse wõttes, kus keskmiste palgaredeli astete wäheft palgamäära tõusu uue normeerimise juures eriti alla kriipsutati.

Peale selle tehti weel 16. redeli astmele 7 lihaastet litteratega juure, wiiest kõige madalamat palka kuni 2500 marga peale kuni, seaduses märkimata jantes, selle jaoks dieti need wiimased lihaastmed määratud on.

Wastuwoetud palgaredeliga ei jäänud riigiteenijate organijafioonid rahule ja keskliit andis nende kohta Wabariigi Walitsusele ja riigikogule j. a. 9. weebruari protesti märgukirja sisse.

Esimese järgu tarbeainete viimase aja hindade tõusu läbi on elukallidus palju tõusnud ja praegused palgamäärad ei wõimalda alama-palga saajatele riigiteenijatele kudagi äraelamist. Palgakõrgenduse wajadust silmaspidades, korraldas riigi- ja omawalitsuse teenijate keskliit tänawu aasta 18., 19. ja 20 märtsil ülemaalse riigi- ja omawalitsuse teenijate kongressi, kus palga küsimus muu seauuesti arutusel oli ning kus palga miinimum 6000 marga suuruses üles seati

W. Laak.

Tööliste liikumine Gestis ja wäljamaal.

Ülemaade posti-telegraafi-telefoni kutseühifuse tegemusest.

Gesti p.-t.-t.-teenijad olid esimesed, kes omale 1919. aastal kutseühifuse asutasid. See asutamine oli selles mõttes hõlbus, et esiteks juba 1917. aasta revolutsiooni ajal Wenemaal ülemaaline p.-t.-t.-teenijate liit asutati, mille tegemusega p.-t.-t.-teenijad tuttawad olid ning sellepärast endid omaabi korraldamise alal kiiresti organiseerida oskasid, teiseks tuli tol korral walitsuse ülem teenijate püüetele wastu, mis wormilised takistused organiseerimise alal märkja kergemaks tegi, kui see wäit mujal wõis olla.

Kutseühifuse asutajate liigete poolt sai 1919. a. algul p.-t.-t.-teenijate kutseühifuse põhikirja kawa kokku seatud, mis esimesel 1919. a. mailkuu ülemaalsel p.-t.-t.-teenijate kongressil läbi sai waadatud ja lõpulistult wastu wõetud.

Kutseühifuse konstruktsioon on järgmine: Maakonna- ja muudes suuremates linnades on kutseühifuse osakonnad, mille juhatused osakonna peakoosoleku poolt ühe aasta peale walitakse, Tallinnas asub kutseühifuse keskjuhatus, mille juhatus ülemaalse iga-aastase järjekorralise p.-t.-t.-teenijate ülemaalse kongressi poolt samuti ühe aasta peale walitakse.

Osakonnad ajawad omi asju kõrgemate ametiwõimudega keskjuhatusse kaudu. Keskjuhatus ise ja ka osakonna juhatused keskjuhatusse loal wõiwad teiste ühingutega ühineda, kui wiimaste sühid posti-telegraafi-telefoni-teenijate kutseühifuse eesmärkidega kokku käiwad.

1920. a. kewadel ära peetud teisel ülemaalsel kongressil tüüris ligi pool osawõtjatest partei poliitika poole ning toetas tol korral kõige rõhuga selleaegset ametiühifuste kesknõukogu poliitikat. Ametiühifuste kongr. peetigi sama aasta kewadel mõni nädal hiljem p.-t.-t.-teenijate ülemaalsel kongressil ja selle kongressi organiseerimisest wõtsid ka p.-t.-t.-teenijate keskjuhatus mõned liikmed aktiwselt osa. Wäraftpoole aga katsus selleaegne keskjuhatus ühijelt raudteelastega postiametkonnas streiki korraldada, millepärast kaitseliidu ülema 1920. a. 11. augusti päewakäwaga nr. 29 p.-t.-t. kutseühifuse tegemust ajutiselt suluti ja keskjuhatusse liikmed peaaegu kõik nõuf. Wenemaal Gestist wälja jaadeti.

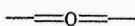
1920. a. 4. detsembril awanes p.-t.-t.-teenijate kutseühifusele uuesti wõimalus, oma katkestatud tegemust registreeritud põhikirja järgi jatkata.

Posti-telegraafi-telefoni-teenijad walifid

omale uue ajutise keskjuhatuse, kes 1921. a. mailuus 3. ülemaalse kongressi kokku kutsus. Kolmas kongress otustas wahapeal parteipoliitilise kalduumise tõttu paraliiseeritud kutseühjuse tööd majandus-politiitilises sühis põhikirja lohaselt uuesti kindlakujuliselt jatkata. 1921. a. kutseühjuse tegevus piirdus peaaesjalikult katkestatud kutseühjuse tegevuse uuesti jaluleseadmise ning ujuaratamise peale omaabi korraldamisel teenijate seas ära, kes osalt äärmiste woolude tegevuse, osalt jälle walitjuse poolt kutseühjuse tegevuse peale awaldatud surweabinõude tõttu omaabi korraldamise wastu umbusflikuteks olid muutunud.

1922. a. mailuus oli 4. p.-t.-t.-teenijate ülemaalne kongress. Selles kongressil oli jälle 1919. ja 1920. a. kongressidel walitseunud ilendatud meeleolu ning usk oma ühistöö tagajärgede sisse. Kongress toonitas ametiühjuslike organiseerimise tarwidust ilma parteipoliitilise kalduumijeta. Peale kongressi jaadikute kohtade peale tagajõudumist oli osafundades kiiret liikmete arwu kaswamist märgata ja praegusel ajal on 1600 p.-t.-t.-teenijast 1000 inimest kindlad ja korralikud kutseühjuse liikmed.

Oma 4-aastase tegevuse keskel on p.-t.-t.-teenijate kutseühjus majanduslike kitsikuse peale waatamata paljugi oma liikmete sühemise elu korraldamise alal ära teinud ja saab seda tulewikus weelgi rohkem tegema, millest wast edaspidi pikemalt sõna saab wõtta. W. L.

Kas kõiki raudteelast koondaw Eesti Raudteelaste Liit, wõi killustamine uutesse erikutseseühjustesse?

Kas tel ajal asusid mõned erksamad raudteelased energiliselt looma raudteelaste organisatsiooni „Raudteelaste Liitu“, sest oli ju selle järele tungiw vajadus.

Jagajugu surwete ja töfete peale waatamata, mis sel korral raudteel kui ka wäljaspool raudteed walitjes, juudeti siiski iitrihese ajaga, s. o. 1920. a. kongressiks ametialadele wastawate sektiioonide kaudu Liidu ümber 7000 raudteelast koondada, misjugune arw üle $\frac{2}{3}$ kogu raudtee peal teeniwatest raudteelastest wälja tegi.

Kongressi poolt raudteelaste majanduslike seijuforra parandamiseks üles seatud nõudmine — palga alamäärana maksma panemine seaduseandlilisel teel, mida hiljem Liidu juhatus teostama asus, sai Liidule saatustiliseks. Walitus, kes töblisorganisatsioone riigitõõstuses ei tahtnud tunnustada, kuulutas alustatud streigi poliitiliseks — jurus tema wägivallega

maha, arretereis peaaegu terve juhatus ning palju teisi raudteelasi ja katkestas Liidu tegevuse, wõttes seega wõimaluse raudteelastelt, enmast ka töötajimiste halwenemise wastu kaitsta, mida paljud raudteelased, kes ringwahetustega jne. enne 204, nüüd aga 240—300 ja üle selle tundisid ilma kajatuta on sunnitud töötama, oma naha peal on tunda saanud.

1922. aastal saades luba, alustas Liit oma tegevuse 2 aasta katkestamise järele uuesti, kuid nii kui enne — nii ka nüüd awaldatasse surwet raudteelaste peale. kes Liidu ümber koondunud, lahtilaskmise ja ka muul teel.

Jaamade ülemad, kellel niisama wäikesed palgad olid kui teistel raudteeteenijatel, kuid kellel nähtawasti elu ülewalpidamine korwast sisseweerewate meeringute peale rajatud, nagu seda Wene praktikaft weel kaunis selgelt meeles on ning kellede seas õige palju selle tõttu Liidu wastaseid oli, kasutasid juhust, erinefid Liidust ning asusid endale erikutseseühjuse looma, mille eesmärgiks on, nagu nemad seda oma kongressil rääkisid, terwitustelegrammide saatmine, enda üle kontrolli kaotamine ja enda jüüd igal juhtumisel alamteenijate kaela weeretamine ja muude sarnaste asjade otustamine. Liidus olemise aegu oli see aga neil raswendatud, sest Liit, kui sarnased asjad kusagilt kuuldawale tulid, astus wahela ja nõudis õiglast asja lahendamist raudteewalitusse juurdus-kommisjoni kaudu, kus ta ise esitatud oli.

Mimetatud eesmärk on nii mõningaidki härratefi selles sühtes üles ergutanud, kes ka süüta nagu tehse, kutseühjuse loomisele asunud ja teisa raudteelasi, kes surwe tõttu Liidu ümber koonduda kardawad, oma noota meelitada piinawad, ette tuues põhjustena, et R. Liidus ei ole wõimalust küllalt korralikult omi õigusi kaitsta „olla liig suur ja hääletada wähemuste ettepanefud“ maha?

Kas on see nii? Kas ei peitu nende ette toodud wäidete taga hoopis midagi muud?

E. Raudteelaste Liidu põhikirjas on selgelt öeldud, et Liit koondab enda ümber — kõiki raudteelasi ametialadele wastawate sektiioonide kaudu.

Jga E. R. Liidu sektiioonil on juriidilise isiku õigused, iga sektiioon lahendab iseseiswalt kõiki küsimusi, mis tema liikmetesse puutuwad raudteewalitusse ning teiste ajutuste ees, kas iseseiswalt ehk Liidu kaudu, ainult üldküsimusi, mis kõiki raudteelasi, s. o. teisi sektiioone puudutawad, lahendab Liidu juhatus ehk sektiioonide esitajate kogu.

Sellega on nüüd selge, et Liidu põhikiri sektiioonidele nende asjaajamises takistusi ei tee.

Miks tehafe aga Liidu organiseerimisele takistusi — on selge wististi kõigile.

Seeft raudteelafed, kes majanduslifel kui ka teenistuskilfel praegu rafkes feisuforras on, loodubes Liidu imber, wõiwad ifka ja alati omi nõudmifi feisuforra parandamise juhtes walitfufe ees käftada ja parandusi nõuda, juft selle ärahoidmifeks ongi mõned mehifefed end odawalt ära annud erikufufeihifufte nootade wäljapanemifega, et killufkada raudteelafte ühifit wäerinda, et tekitada raudteelafte peres lahkhelifid ja äsfitada teine-teifewafstu üles, = et kauaks ajaks maha matta raudteelafte organiseerimift ja eneftele wõimalbada feega käega katfutawat kafu, nagu omada õiguft autafu peale, mida raudteelaftele wabadufefõjas ülesnäidatud wahwufe eeft kord kõrgemalt poolt lubati anda?

Selleft feisufokhafst wälja minnes peab iga raudteelane, kes ei taha lubada, et tema huwibega fahterdatafse, et tema õiguft üffikute õunefõfjatele kätte ei mängitaks ja feeläbi weelgi rafkemaib tingimifi peale furutaks, walwel feisma ja igale, kes Raudteelafte Liidu maha teeb — üttema, kui näeb wiqa laita, ole mees, pane käed külge — aita, feft Liidu põhifiri wõimalbada tööliste huwide kaitfet, kui on feal wigafi tehtud, afume nende parandamise juure, lõpetage ktfjarimalifste erikufufeihifufte loomine, afuge kõik Raudteelafte Liidu imber ametite aladele wastawate feffifoonide kaudu — ainult fel teel jõuame fihile, feft ainult ühendufes on jõud, mis meie feisuforrafse parandufi toob. Raudteelane.

Õfimeie üleestimaline haigekafafde konwerents

algas 7. aprillil kell ½11 homm. Ameerika krfifkiffude noortemeefte felffi ruumides. Loompeal. Konwerentsi awas R. Pappel korraldama komitee nimel. Juhatajateks waliti Järw Tallinnafst, Kirp Tartufst, Koppel Narwafst. Sekretäärifdest — Soilts Tallinnafst, Ruff Tartufst ja Kabel Tallinnafst. Osawõtjaid 25 haigekafafa poolt, 55 faadifut hääleoigufega ja 7 asjaajajat nõuandma häälega.

Terwitafid: Keerdo ühife wäerinna ja R. Johanson. Eefsti fofjaldemokraatlifse tööliste partei poolt. Kuulati ära haigekafafde efitajate aruandeb.

Tartu ja Tallinna haigekafafad on fuitnud ennafst otstarbekohafjelt korralbada ja arftiabiandmifst tarwilifefele kõrgufefele feada. Neil on lepingud tehtud ligi 100 arftiga ja terwe rea haigemajadega; Tartus oli ka fuwepuhkepaif haigefefele.

Teiftes haigekafafades on fagedafsti ainult

üks arft kõigi haigufte tarwis. Mõnikord arftib filmaarft ka fifeemifi haigufi.

Mindi feisufokha wõtmifefele uue haigufkinnitufseadufe ja haigekafafade Liidu loomife kohta.

Siin efines Riigifoggu liige R. Johanson referaadga, milles käftitas kinnitufseadufe harutuskäiku Afutawas Rogus ja Riigifogus, selle seadufe põhijooni ja puudufid, efitades refolutfioone, mis komisjoni anti.

Haigekafafade Liidu loomine loeti tarwilikuf. Haigekafafa seadufe kohta wõeti wafstu komisjoni poolt efitatud refolutfioonid ühel häälel. Neis nõuab konwerents:

ülbife haigufkinnitufe laiendamift kõigi palgatööliste ja teenijate kohta. Kinnitamift tuleb teostada haigekafafades, kelle juftimine peab feisma kaffaofjalifste omawalitfufe alufjel, nagu see on ette nähtud praegu makswas seadufes. Kinnitufsmakfud tulewad panna ettewõtja ja riigi peale, kaffaofjalifi neift wabastades.

Haigekafafade tegetufefe ühtlufustamifeks tuleb luua funduslik haigekafafade liit. Haigufseadufse rahad ei wõi olla alla elatismiinimumi. Omad peawad jünnitamifkorral töõft wabad olema 6 nädalat enne ja 8 peale jünnitamift, kusjuures neile makfetakse toetusraha poolteife palga fuurufes. Omad peawad faama lafste toitmiferaha poole palga fuurufes, kuni lapfe ühe aasta wanadufeni.

Nende nõudmifste teostamife eeft kufsub konwerents wõitlerna kõiki tööliste efitajaid Riigifogus, töölisorganisatfioone ja foggu töörahmafst. 8. aprillil algas konwerents Dr. Wiimanni referaadiga kaffajaliikmete rawitsemife haigekafafa kätte wõtmife ja oma ambulantside ja apteekide awamise kiifimufe üle, millele läbirääkimifed järgnefid. Selgus, et arftiabi andmife korraldus on fenini ainult Tartus ja Rakweres haigekafafade käes. Arftiabi korraldus tööafjutufes jätab palju soowida. Kaitfeabinõud mafinate juures on puudulikud. Õfimeie arftiabi korraldus nõrk, mille tagajarjel wigafstatud rohkem kannatawad ja furmajuhtumifi fagedamini ette tuleb.

Wõetakse wafstu järgmifed Dr. Wiimanni poolt efitatud refolutfioonid ühel häälel:

1) Haigekafafade konwerents, praeguft arftiabiandmife korraldufst haigekafafa liigetefele ettewõtjate poolt läbi harutades leiab, et see puudulik on ja tunnifstab tarwilikuf, et haigekafafad arftiabiandmife korraldufe haigekafafa liigetefele oma kätte wõtatifid.

2) Konwerents tunnifstab fuwefolonifide (fuwefodude) afutamife nii haigekafafa liigetefele, kui ka nende perekonna liigetefele haigekafafade poolt tarwilikuf, kuni tiifkufe fanatoriumide afutamine peats ühifelt riigi ja oma-

walitusüste kaasabil sündima. Samuti tunnistas konverents ambulantside ja apteekide ajutamist haigekassjade poolt, kus sellekohased tingimised olemas, tarwilikuks. Selle ülesande teostamiseks on kohtade peal haigekassjade ühine mine tarwilik.

3) Et tagajärjerikkalt haigekassa liigete ja nende perekondade terwislike seisukorra eest hoolitseda, selleks on waja mitte üks arstiabi otstarbekohaliski korraldamist, waid et ka kasaliigete ja nende perekondade toitmine, korteriolud ja muud elamistingimised oleks rahuldawad. Praegu seda ei ole. Elukallidus tõuseb alataja, kuna palgatingimised juba kaks aastat muutamtalt seisawad; korteriolud on kõige wiletsamas seisukorras. Matoiitluse all kannatawad mitte ükski haigekassjade liitmed, waid ka nende perekonnad, iseäranis aga lapsed, mis arstiabi andmist mitte ükski ei rasenda, waid seda tihti tagajärjetuks teewad. Kõike seda silmas pidades, tunnistas haigekassjade konverents tarwilikuks pidada kõige energilisemat wõitlust elukalliduse ja korterititituse wastu, niisama nõuab ka palgaolude parandamist, mis wõimaldab terwise nõuetele wastawamat elu ülespidamist. Selle resolutsiooni põhjendamine Dr. Püümanni poolt kutjub esile koosolijate keskel elawaid kiiduwaldufi.

Haigekassjade arwepidamise ja asjaajamise ühtlustamise kohta esineb referaadiga Tartu haigekassa asjaajaja R. Luff. Wõetakse wastu järgmine resolutsioon:

Konverents tunnistas asjaajamise ja arwepidamise üleriikliselt ühtlustamise tarwilikuks, niisama liitmemaksu profendi, arstiabi ja abirahade normide üleriikliselt kokkukõlasse wiimise, mis wõimaldab sifemise korralduse asjaajamise ja arwepidamise ühtlustamist. Selleks otstarbeks tulewad arwepidamise reeglid ja blankide eeskujud wälja töötada. Otsustatakse haigekassjade arwepidamise ühtlustamine anda Tartu üldhaigekassa kätte, jättes temale selle teostamiseks Tallinna, Narwa ja teiste haigekassjade esitajaid ühisele nõupidamisele kutjuda, kus wäljatöötatud kawad ühiselt läbi harutatakse ja wastu wõetakse.

Tööstus-terwisohiu ja järewalwe kohta esineb Dr. Püümann referaadiga, milles näitab, kui halwas seisukorras on praegu suuremas jaos tööstusajutustes õhupuhustus, kütmine, tööliste pesemiswõimalused peale töölõpetamist, iseäranis aga wäljakäigutõhad, mis kõik kaasa aitawad haiguste tekkimisele ja laialilaganemisele. Tema ettepanekul wõetakse wastu järgmine resolutsioon:

Üleriikline haigekassjade konverents, terwisohiu tingimisi tööstustes läbi harutades, leiab, et nad wäga puudulikud, mis tingi-

tud nii ebamäärastest sellekohastest seadustest kui ka järewalwe korraldamatusest. Nende puuduste kõrvaldamiseks nõuab konverents sellekohaste seaduste parandamist ja täiendamist ning järewalwet, kuhu kuuluksid ka tööliste esitajad.

Töökaitse küsimuse kohta esineb referaadiga P. Keerdo. Wõetakse wastu resolutsioon, kus nõutakse 8-tunnilise tööpäewa faitsmist, töökaitse seaduste parandamist ja täiendamist, naiste ja laste töõjõu piiramist, wanaduse, töõwõimetuse ja töõpuuduse wastu kiinitamist

Läbirääkimiste puhul otsustati otsused trükkida lasta ja haigekassjadele kätte faata, kongressi kulud, mis wäikesed on, umbes 4000 mk., haigekassjade wahel ära jagada. Niisama wõetakse wastu otsus, kus nõutakse, et töõhoolekandeministeerium töökaitse ja kiinitusseadused Eesti keelde lasjeks tõlkida ja wälja annaks. Praegu ei ole neid saada ka Wene keeles.

Ulewaade tööliste palgawõitlusest märtskuul.

Elukallidus ja madalad palgad on töölii ning teenijaid palgawõitlusse surunud. Pea kõigi märtsi kuu streikide peafüsimuseks on paljade kõrgendamise nõudmine olnud.

Sigi kaks kuud streigiwad juba Tallinnas Krunli tehase katalsepad. Nad nõuawad faksలా se meistri ametist tagandamist. Samuti nõuawad tööliised, et palgasi mitte ei kärbitaks ja kõik tiikitööd ihes hinnaga palgalehtedel märgitud oleks.

Lutheri tehase mööbli jaoskonna tööliised nõudsid palgakõrgendust (nõuti töötunni taksuks 20—25 marka). Wabriku walitus ei tulnud palgakõrgendusele wastu.

Tselluloose wabriku tööliste koosolek 23. märtil otsustas palgakõrgendust nõuda, palga alamääraks wõttes 7600 marka, mis minewaaastaste hindade järele elatiskalamäärana ülesseati. Wastust nõutakse wabriku walitusest 3 nädala jooksul.

Tallinna linna elektri-, gaasi- ja weewärgi päewa- ning mustatöölised esinesid palgakõrgenduse nõudmisega. Sinna walgustuse ja weemuretsfemise komisjon otsustas linnawalitusele ning wolikogule ettepanna ajutiise lisatasa 25% juure maksta.

Peale selle liigub palga kõrgenduse mõte Balti puuwilla wabriku tööliste seas, kus aga suur meeoleolu lang walitsemas.

Kirew meeoleolu on ka Wene-Balti tehases palga kärpimiste ning iüiri kõrgendamise päraft.

Tartus lõppes rätsepate töölise streik kofuleppega. Töölised said 25—30% palga tõrgeandust. Peale selle oli tähtsaks saamatusel, et ettevõtjad väljastpoolt ametiühisust töölisi palgata ei või.

Tartu äriteenijad nõuavad samuti palgakõrgendust. Maksimas on 1921. a. palganormid, (väljaõppinud miinijad 2450—3080 marka kuus, kassapidajad 1960—3080 marka raamatupidajad 4300 ja nende abid 3710 m. Poesulaste palk 2000 marga ümber ning kaupluste õpilased 1225 m. kuus). Äriteenijad nõuavad nende näljapalkade kõrgendamist 100% võrra.

Ettevõtjad asuvad eitavale seisukohale, nõudes tariifi kaotamist ning waba kofulepet, mis neile nõrgemate kulul koguni ehk veel palga kärpimisi võimaldaks. Ametiühisuse juhatusel tegi koosolek ülesandeks uued normid välja töötada ning nende maksmapanemist nõuda.

Narvas oli 28. märtil wabrikute töölise ja Sreenholmi, Kalevi ning Dinawabrikute esitajate koosolek. Töölised nõuavad 8 marka tunnis kõrgendust. Kofuleppele ei jõutud. Vähemal ajal kutsutakse üldine töölise koosolek kofu seisukoha wõtmiseks.

Pärnus algas enne pühi Chr. Fröhlingi jaewestis streik palgakõrgenduse otstarbel.

Wene-Balti tehased.

Töölise elu Wene-Balti tehases on tuntawalt halwenenud Inglis-Balti jeltsti maksu jõuetusest saadik. Annab tugewasti tunda kange rahaline kofuhoid, kes rentniku ajal 7000 marka kuus välja teenis, jõuab nüüd ainult 4500—5000 marka teenida. Nii siis, on töölise palkade kärpimisega üsna suur saun kofuhoiu alal tehtud. Kuid selle wastu aga tõsteti korteri üüri 60% võrra. Peale selle on tehases suur tööriistade puudus, ja piinariikas materjaali väljaandmine töölisele. Töölise katkiminemise juures ähwardakse lastimiseega ja ülespoomisega. Mõnda riista tuleb ifegi päewad otja otida enne kui leiad mõne teise käest. Kuid tööd selle juures nõutakse rohkem kui enne, mida rohke kobjaste arv kaasa aitab. Nii on pea iga 4—5 mehe kohta üks fundija kes ise tööd ei tee.

Töötajad on väga külmad, mispärast ka palju haigusi ette tuleb. Minewa kuu haigete arv tõusis kuni 10% töölise arwust. Töölise wanemate walimisi on 4—5 korda olnud, kuid alati on kandidaadid läbi kuffunud. Põhjust selleks on annud asjaolu, et ametiühisuse poolt ülesseatud kandidaatide poolt keegi hääletada ei taha. Neli — wiis korda seatakse ifka ühed

ja samad kandidaadid, ning ifka kufuwad nad läbi. Neil ifikutel ei ole tehases usaldust ja nähtawasti ei ole ka autundnuust et nad oma kandidatuuri maha wõtaks, peale läbi kuffumist. Tööline.

—=00=—

Rahwuswaheline ametiühisuste liit.

Rahwuswahelise n. n. Amsterdami ametiühisuste liidu aastaraamatu andmete järele oli üle kogu ilma 31. detf. 1921. a. ametiühisustesse organiseeritud töölisi kofku 46.273.132.

Sellest arwust ühendas rahwuswaheline ametiühisuste liit 22. 411.826 töötajat.

Rahwuswahelisest liidust ei wõtnud osa: Ameerika ametiühisused oma 5.179.227 liikmeega, sest et Ameerika töölise-ühisuste rahwuswaheline ametiühisuste liit liiga pahempoolne (sofialistlik) on; Saksamaa kristlikud, demokraatlikud ja rahwuslikud ametiühisused 3.178.747 liikmeega, siis osa Itaalia, Mexiko, Austraalia, India jne. töölise ühisi, ning kommunistlikud ametiühisused, keda Moskwa on ühendanud n. n. 3. internatsionaali ametiühisuste liitu. Wiimaste eesotsas on Wenemaa kommunistide käes olevad ametiühisused, kes endil ütlewad 6.857.000 liiget olevat, misjuure arv aga suurelt liialdatud on.

Rahwuswahelisele ametiühisuste liidule sai alus pandud alles 1904. aastal, enne seda olid rahwuswaheliselt ühinenud ainult üfikute kufjete ametiühisused. 1904. aastal oli liidus 15. maa kofkorraldused 2.447.077 liikmeega. 1913. a., täh. enne ilma sõja algust oli liidus 17. maa kofkorraldust 7.702.368 liikmeega.

Ilmasõda purustas ametiühisuste liidu. 1915. a. lõpul oli liidus 5.168.429 ametiühisuste liiget. Liit hakkas jõudsalt kaswama alles peale ilma sõja lõppu 1919. a. Amsterdami ärareetud kongressil, mis sõja tõttu lahutatud maade töölise ametiühisuste wahel uued sidemed sõlmis. Ühikese ajaga tõusis liidus olevate ametiühisuste liigete arv 22.411.826-ni (seis 31. detf. 1921. a.). Amsterdami kongressi järele kus liidu juhatusel asupaigaks määrati Amsterdam nimetaks ka liitu lihidalt Amsterdami liiduks.

Üfikute maade ametiühisuste kofkorraldusest, kes rahwuswahelise liidu liikmed, on kõige suurem liikmete arwu poolest Saksamaa — 8.417.200 liikmeega, siis Inglismaa — 6.559.933 liikmeega. Kolmandal kohal on Austraalia — 1.079.777 liikmeega, edasi järgnewad Itaalia, Tšehhoslowakkia, Prantsusmaa, Belgia, Rootsi, Daani, Poola Schweits, Holland, Kanada, Hispaania jne.